

ACC. N:R M. 12949:1-7.

Landskap: Skåne Upptecknare: Frans Mårtensson, Brantvik
 Härad: Jönköping Berättare: " " "
 Socken: Ö. Nöbbelöv Berättarens yrke: f. d. lantbrukare
 Uppteckningsår: 1953 Född år 1877 i Ö. Nöbbelöv

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Har andeskäp, förlösning, barnsäng o. kyrktägning s. 1-5. Lu F 96.

Det späda barnets klädsel och vård. s. 6-7. " 97.

Skriv endast på denna sida

L. U. F. 96

ACC. N:R M. 12949:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Angående önskingarna om barnantalet, var
det nog dessa tämligen lika inom bonde- och
hantverkareklassen. Man önska sig nog i
allmänhet minst 2 å 3 barn i familjen.
Men i många fall kunde det vara 7 å 8 barn
och till o. m. fler särskilt i bondfamiljer.

I bonde- och fiskarefamiljer, med den ti-
dens stora fattigdom, önskade man sig knappt
några barn, men barnantalet var ändå där
minst lika stort som i bonde- och hantver-
karefamiljer. I religiöst sinnade familjer
godde man nog, att barnantalet var förut be-
stämt. Föräldrarna glädde sig i flesta fall
mest över om den förstfödde blev en pojke,
älsklingens fader. Trillingfödsler ansågs
i många fall som en Guds straffdom. Likaså
ansågs det om barnlösa äktenskap.

Barnlösa äktenskap ansågs bero på fel från

Luf. 96
1

D

L. U. F. 96

ACC. N:R M. 12949:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.

mannens sida. Det ansågs mycket sandfärdigt
om barnet föddes tidigare än 9 mån. efter äk-
tenskaps ingående. Den vanligaste åldern
för barnaföderskor, var densamma då som
nu. Önska det barn med kryligt hår, skulle
samlaget ske i säng som var bäddad med
ärthalm. Avbrytande av havandeskap kun-
de föreföras av ogifta kvinnor, dels genom in-
tagande av grönsåpa, och dels genom intagande
av svavel eller fört, som skrapats av den li-
dens ländsfickor. Även kunde ogifta kvin-
nor försöka sig på att förlust sig på tunga
börda. Att avbryta havandeskap ansågs som
mycket syndigt. Att äktenskap ingicks först
efter havandeskap kunde förekomma, men
vackte alltid ett visst uppseende. Utomäk-
tenskapliga barn kallades: horungar.

2) En kvinna som var gravid kallades att ... ?

L. U. F. 96

ACC. N:R M.12949:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3.

Tiden när en förlossning skulle ske, höll man noga reda på. Genom att vid samlaget, både mannen och kvinnan var överens om att fänka just på det kön som önskades, kunde det blivande barnet bli det önskade könet. Den blivande modern ansågs i allmänhet böra avhålla sig från strängt arbete där de ekonomiska förhållandena tillät det. Även borde hon vara mera noga med renlighet. Den ogifta kvinnan i gravidställning beaktades med en viss förakt. Sin plats fick hon behålla vanligen till omkring en månad före barnets födelse, då hon fick flytta hem till föräldrarna, eller om sådana ej fanns kom hon vanligen till fattighuset. Vid förlossning kallades vanligen någon i saken erfaren vinninna och barnmorskan. Barnmorskan kallades

3)

5

L. Th. F. 96

ACC. N:R M. 12949:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

frå skämt för "joragumman" eller "mor kom
fort." Den blivande modern inför bemöttes i
allmänhet akfringsfullt om hon var gift.
Fadern fick närvara vid förlossningen om
han så ville, men ej barnen. Hade barnet fel
läge vid födseln hantades i allmänhet läkare.

Barnet badades medeltbart efter födseln av
barnmorskan och modern tvättades och lin-
dades. Till småsyskonen sade man att spor-
teen kommit med lille bror eller lilla syster.

Stellan förlossningen och kyrklagning
skulle förflyta 6 veckor och skedde vanli-
gen efter dopet. Kyrklagningen skulle
anmälas i förväg på pastoratexpeditionen.

Gudmodern eller någon nära släkting skul-
le följa kvinnan vid kyrklagningen. Kyrk-
lagningen skedde före högnässan, som se-
dan överrars av den kyrklagna.

4.

5

L. U. F. 96

ACC. N:R M. 12949:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kyrklagningen företogs strax innanför ingången till kyrkan, och mer än en kvinna kunde kyrklagas samtidigt. På en av de första bänken efter ingången satt en sniden frälåda med läs till i denna lade den kyrklagna ned en pärning, stor efter råd och lägenhet. Ogift kvinnas kyrklagning kallades på allmogespråket: "Gå fjortjenskräut" och skedde i sakristian i närvaro av kyrkovärden. Kyrklagningen i min hemort började upphöra för något över 30 år tillbaka, då den ansågs som något förråd.

Detta var allt vad jag vet i denna sak.

F. M.

5

5

L. U. F. 97

ACC. N:R M. 42949:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf. 97.

Sedan mycket långt tillbaka i tiden var det brukligt att linda spädbarnen i blöjor, bindor av ylle, cirka 1.5 mt. långa och cirka 20 cm. breda. Denna svepning var säkerligen plågsam för barnet, och därför var det nästan alltid skrik och oro på småbarnen. Sedan en 35 år tillbaka började man kläda och lägga barnen i vanlig skjorta, och så lägga filtar om dem för övrigt vad som anlågs behövas. Då klädes barnet i ett livstycke, som knyttes med band på ryggen. Någon skillnad i klädet på pojkar och flickor, förekom inte under första året. I burgnare familjer var det skillnad på barnets klädet om vardag och söndag. Det hände att dopkräkten utlämnades. I äldre tid gick pojken klädd i slanna, ett slags kjol, tills han fylt 2-3 år. I närvarande tid klädas såväl pojkar som flickor

L. H. F. 97

ACC. N:R M. 12949:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.

i byxor vid ett års ålder. I vår ägo finnes en dop-
dräkt, men den är endast något över 30 år gam-
mal. Men det har funnits en dopdräkt i vår ägo
från 1870-talet och den finns kanske än, fast jag
ännu inte lyckats finna den. Till denna dräkt
hörde även en särskild dopmössa. Barnet tvät-
tades en gång om dagen så även vissa plagg byt-
tes. Badning företogs en gång i veckan i varmt
vatten. Vanligast var att barnet låg i vagn i vil-
ken lades badduk för att hindra att sängklä-
derna våtles. Digierningen kallades att barnet
"grattades". Digierning förekom i regel endast un-
der barnets första 10 mån. Men i enskilda fall
kunde förekomma att ett barn kunde dia
enda upp till 4:de levnadsåret. Har berättas ett
fall där en pojke i 4:re årsåldern kunde säga:
"Gått di moer men ja paffar."

2) Ja, detta var allt vad jag vet om spädbarn.
F. M.